

ВІСНИК

КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

№ 6 (20)

ГРУДЕНЬ 2009 р.

заснована у
2006 році.

Розповсюджується
безкоштовно

З НОВИМ РОКОМ І РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ!

До завершення наближається 2009-й рік. Він був для нашого колективу ще однією важливою віхою у здійсненні завдань охорони природи, науково-дослідної та екоосвітньої роботи. Упродовж року заповідник ще більш утвердив себе на теренах нашої держави і за кордоном, як одна із провідних установ, колектив якої неухильно дбає про збереження довкілля в Українських Карпатах для сьогоднішніх і майбутніх поколінь. Ми маємо всі підстави пишатися цими визнаннями і увагою, яку до нас проявляють. Впевнений що вони з кожними наступними роками будуть зростати все більше і більше. Бо ніщо так не відгукується на позитивний вплив і увагу, як природа, яка нас оточує, і яка, на жаль, за періоди попередньої, не завжди продуманої, діяльності людини видозмінилася не на краще.

Шановні читачі, колеги! Щиро вітаю Вас із Новим, 2010- м, роком і Різдвом Христовим! Нехай вони принесуть Вам і Вашим родинам радість, зроблять Ваше життя достойнішим, Ваші помисли, діла і вчинки – вагомими, гідними, заслуговуючими подяки від людей.

Федір ГАМОР,
директор Карпатського
біосферного заповідника.

У відповідності до угоди між урядами України та Федеративної Республіки Німеччини про співробітництво в екологічній сфері, 17-19 листопада 2009 року у Бонні проведено засідання українсько-німецької робочої групи «Природоохоронної території для збереження біологічного різноманіття». На зустрічі обговорено питання щодо створення і розширення мережі національних природних парків та інших природоохоронних територій в Україні, проведено дискусію відносно їх ролі у збере-

женні біологічного різноманіття, поглиблення міжнародної співпраці з цих питань тощо. Керівник української делегації, заступник міністра охорони навколишнього природного середовища України М.М. Мовчан, проінформував німецьких колег, зокрема, й про те, що в Україні нещодавно прийнято Указ Президента «Про додаткові заходи щодо розвитку природно-заповідної справи в Україні», яким передбачено здійснити комплекс заходів, спрямованих на вдосконалення управління територіями

СТВОРЕНО НОВІ ПРИРОДООХОРОННІ ОБ'ЄКТИ

У грудні ц.р. Указами Президента України суттєво розширено мережу об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення. Зокрема, створено 14 національних природних парків: «Залісся» (Київська, Чернігівська обл., площею 14 836 га), «Білобережжя Святослава» (Миколаївська обл., 35 223,15 га), «Кармелюкове Поділля» (Вінницька обл., 20 203,4 га), «Білозерський» (Київська, Черкаська обл., 7 014,44 га), «Слобжан-

ський» (Харківська обл., 5 244 га), «Пирятинський» (Полтавська обл., 12 028,42 га), «Джарилгацький» (Херсонська обл., 10 000 га), «Дворічанський» (Харківська обл., 3 131,2 га), «Черемоський» (Чернівецька обл., 7 117,5 га), «Сіверсько-Донецький» (Луганська, 7 007 га), «Дермансько-Острозький» (Рівненська обл., 5 448,3 га), «Чарівна Гавань» (АР Крим, 10 900 га), «Кременецькі гори» (Тернопільська обл., 6 951,2 га), «Синьгора» (Івано-Фра-

нківська обл., 10 866 га); 2 природних заповідники: «Древлянський» (Житомирська обл., 30 872,84 га) та «Михайлівська цілина» (Сумська обл., 882,9 га); Хорольський ботанічний сад (Полтавська обл., 18 га) та ландшафтний заказник «Христанівський» (Полтавська обл., 1 705,2 га). Загальна площа збільшення території природно-заповідного фонду України складає 189 449,55 га.

(За матеріалами
веб-сайту Президента
України).

УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКА ЗУСТРІЧ У БОННІ

та об'єктами природно-заповідного фонду, розширення його площі, вдосконалення природоохоронного законодавства, підвищення ролі природоохоронних територій у розв'язанні проблем сталого розвитку і т.д. Підкреслено, що завдяки зусиллям Міністерства природи України ближчим часом передбачається прийняти Указ Президента про створення та розширення територій ще 22 національних природних парків та заповідників.

У рамках зустрічі, за участю делегації словаць-

кого природоохоронного відомства, обговорено також питання функціонування українсько-словацького об'єкта Всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат» та можливості приєднання до нього німецької частини природних букових лісів. Зазначено, що Президент України Віктор Ющенко своїм Указом доручив Кабінету Міністрів розробити та затвердити план заходів, спрямованих на збереження та розвиток української частини букових пралісів. Відповідний документ найближчим

часом буде схвалено Кабінетом Міністрів України. А це дасть можливість не тільки поліпшити охорону букових пралісів, а й сприятиме розвитку прилеглих до них населених пунктів, розширить можливості для поглиблення міжнародної співпраці у цій сфері. Українська сторона підтримала зусилля уряду України щодо приєднання її ділянок природних букових лісів до українсько-словацького об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, опрацювала проект Меморандуму щодо співпраці між Міністерствами охорони природи України, Словаччини та Німеччини.

(Закінчення на 2-й стор.).

З Новим роком і Різдва Христовим!

Карпатський біосферний заповідник входить до міжнародної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО з 1992 року. Він розташований на українсько-румунському кордоні і безпосередньо межує з румунським природним парком «Гори Мараморошини». Між нашими установами віддавна налагоджена ефективна співпраця і заповідник чимало зробив для створення й становлення парку як природоохоронної структури. Таке розташування і тісні партнерські стосунки не могли не призвести до наступного, більш якісного, етапу у співпраці наших установ, яким стали наміри щодо створення стратегічного союзу у формі міжнародного біосферного резервату

ПІДПИСАНО МЕМОРАНДУМ ПРО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ

За мить до історичної події. Зліва-направо: доктор Василь Куреляк, представник української громади в Румунії; п. Васіле Чолпан, мер м. Вішеу-де-Сус; проф. Федір Гамор, директор Карпатського біосферного заповідника, та доктор Костел Букур, директор природного парку «Гори Мараморошини».

(БР) по обидва боки кордону. Ідея створення транс-кордонного біосферного

резервату у Мармароських горах на основі КБЗ і парку вперше офіційно прозвучала у 2004 р., під час міжнародної конференції під егідою ЮНЕСКО «Оптимізація меж та поліпшення функціонування Карпатського біосферного заповідника» (Рахів, 10-12 травня) і була відображена в її резолюції. Реалізація цієї ідеї посприяла б збереженню природної та культурної спадщини нашого спільного регіону і, відповідно, була підтримана урядами обох країн. Зокрема, створення цього транскордонного БР передбачено «Стратегією виконання Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат», схваленої розпорядженням Кабміну України № 11-р від 16 січня 2007 р. Протягом наступних років з цього питання

відбувалися регулярні щорічні зустрічі та заочні консультації.

У 2008 р. Карпатський біосферний заповідник, спільно із Закарпатським облводгоспом, розпочав реалізацію проекту «Покращення протиаводкового захисту та оздоровлення навколишнього середовища на прикордонній українсько-румунській ділянці р. Тиси». Серед основних завдань Проекту, чітко прописано низку заходів, спрямованих на створення транскордонного БР. Це сприяло активізації нашої діяльності. У 2009 році, з ініціативи Карпатського біосферного заповідника, делегації трічі зустрічалися. У процесі перемовин було підготовлено Меморандум про взаєморозуміння між Карпатським біосферним заповідником

(Україна) і природним парком «Гори Мараморошини» (Румунія) щодо створення українсько-румунського транскордонного біосферного резервату в Мармароських горах, який чітко регламентує взаємодію сторін і визначає послідовність кроків для досягнення мети.

Меморандум про взаєморозуміння був підписаний директорами установ, професором Федором Гамором та доктором Костелом Букуром, 10 грудня 2009 р. в адміністрації природного парку «Гори Мараморошини» (м. Вішеу-де-Сус, Румунія) за участі мера міста п. Васіле Чолпана, автора цих рядків та інших уповноважених осіб. Підписаний Меморандум про взаєморозуміння є не тільки потужним кроком на шляху до створення транскордонного українсько-румунського біосферного резервату «Мармароські гори», але й важливим документом, спрямованим на виконання основних положень Севільської стратегії та Мадридського плану дій, які є наріжними каменями для функціонування міжнародної мережі біосферних резерватів.

Наступний важливий етап нашої співпраці – підготовка спільної номінаційної форми для подачі до Секретаріату Програми «Людина і Біосфера» ЮНЕСКО у Парижі.

Василь ПОКИНЬЧЕРЕДА,
заступник директора КБЗ з науково-дослідної та еколого-освітньої діяльності.

УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКА ЗУСТРІЧ У БОННІ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

У рамках візиту, делегація відвідала національний парк «Ейфель» та біологічну станцію в окрузі Ахен.

У зв'язку з цим підкреслюю необхідність додаткового вивчення досвіду щодо створення в Україні структур, подібних до біологічних станцій в Німеччині. Тут вони організовані за кошти місцевих бюджетів для досліджень, охорони та екологічної освіти на об'єктах «Natura-2000». Скажімо, у межах федеральної землі Північний Рейн – Вестфалія діє 40

таких біологічних станцій. А станція із штатом у 12 чоловік, яку ми відвідали, опікується 4 тисячами гектарів територій «Natura-2000», проводить тут вивчення та відновлення рідкісних біотопів, залучає до цих справ громадськість тощо. У зв'язку з цим виникає запитання: а хто реально займається багатьма природоохоронними об'єктами (заказниками, пам'ятками природи, оселищами червонокнижних видів) в Україні?

Федір ГАМОР,
член української делегації, директор Карпатського біосферного заповідника.

ЗАСІДАЛА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА РАДА ЗАПОВІДНИКА

15 грудня 2009 року відбулося чергове засідання науково-технічної ради заповідника.

Серед питань, пов'язаних з роботою заповідника, заслухано доповідь про план санітарно-оздоровчих заходів в лісах КБЗ. Цей план передбачає проведення вибірково-санітарних рубок в осередках виникнення стовбурових шкідників, кореневої губки, трутовика і вітровалів.

Присутні почули цікаві і змістовні повідомлення про гідрохімічні дослідження, про результати і перспективи роботи ботанічної лабораторії. Заслухано також

інформацію про особливості діяльності Трибушанського ПНД відділення та ін.

Великий інтерес викликав розгляд питання про погодження ТОВ «Сауляк» гірничого відводу для промислової розробки золоторудного родовища, що знаходиться за межами території заповідника. Враховуючи, що розробка родовища не матиме відчутного негативного впливу на екосистему біосферного заповідника, гірничий відвод вирішено погодити.

Обговорено питання про відкриття скелелазного маршруту на скелю «Копиця», яка знаходиться серед букових пралісів Угольського ПНД відділення КБЗ, які

внесені до реєстру Всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО. На скелі наявні оселища рідкісних видів кушів, а саме – тису ягідного, ялівцю козачого. Крім того, там зростають представники рідкісної кальцефільної флори, а також знаходяться місця гніздування рідкісних птахів: пугача, підорлика малого і сапсана. З метою збереження дикої природи, вирішено не погодити відкриття згаданого маршруту.

Микола ВОЛОЩУК,
вчений секретар науково-технічної ради заповідника.

З Новим роком і Різдва Христовим!

КРАЩЕ СПІЛЬНІ ДІЇ, НІЖ УПЕРЕДЖЕНІСТЬ

Працівники Карпатського біосферного заповідника (КБЗ) ознайомилися з матеріалами тимчасової комісії Рахівської районної ради щодо розширення його території, які надруковані в газеті «Зоря Рахівщини» за 5 грудня 2009 року.

У цілому хочемо підкреслити, що матеріали комісії носять певну упередженість, необ'єктивність та односторонність у висвітленні фактів і подій. На жаль, як в статті, так і серед населення поширюється хибна думка, що розширення території заповідника – це, нібито, лише ініціатива його керівництва. Але факти свідчать про протилежне. Україна серед інших держав Європи має один з найнижчих відсотків площі природоохоронних територій. А це є однією з причин погіршення екологічної ситуації, зокрема виникнення катастрофічних паводків у Карпатах тощо. Тому упродовж останніх 10 років в Україні інтенсивно ведуться пошуки можливостей для створення нових і розширення існуючих установ природно-заповідного фонду (ПЗФ). Так, Законом України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки» передбачено збільшити площу Карпатського біосферного заповідника на 10 тис. га. Відповідальність за реалізацію цього Закону покладено, у першу чергу, на відповідні державні органи влади, а не на установи ПЗФ.

Карпатський біосферний заповідник, за дорученням Мінприроди України, упродовж тривалого часу терпеливо і виважено готував матеріали розширення його території і погодження їх із землекористувачами та органами місцевої влади. Нарешті, із всіма зацікавленими сторонами дійшли згоди площу заповідника збільшити всього на 4,5 тис. га у відповідності з діючими законодавчими нормами.

Стосовно поширення короїда-друкаря в КБЗ, то відмітимо, що це є звичайним природним явищем. Але інвазія короїда в смерекових лісах упродовж останніх 2-х років зараз, на жаль, набуває загрозливого характеру не тільки для Карпат, але й для багатьох країн Європи і Азії. І ліси заповідника не є виключенням. Так, відомий європейський експерт з питань захисту лісу від хвороб і ентомошкідників, співробітник Швейцарського федерального дослідного Інституту лісу Антон Бюргі, який літом цього року відвідав заповідник, підкреслив, що в Європейських країнах, де поширена смерека, спостерігається також інтенсивне пошкодження насаджень короїдом. Він відмітив, що для поширення у природі цього явища є багато причин. Перш за все, – це повторення багаторічних циклів масових спалахів розмноження

короїда, вплив глобального потепління, недостатні профілактичні заходи боротьби зі шкідником та інші. Для прикладу відмітимо, що в 1963-1964 роках на Рахівщині, внаслідок масового поширення короїда, ним було пошкоджено понад 2 тис. га смерекових лісів.

Прикро, що у звіті комісії райради особливо наголос робиться на значне поширення короїда в лісах КБЗ і, що заповідник, нібито, є його розплідником у регіоні. У той же час, замовчується, що в лісах держлісгоспів поширення короїда теж є чималим, що це – загальна проблема. Враховуючи реальний стан справ, заповідником вживаються достатньо дієві заходи щодо вивчення особливостей розмноження і поширення короїда та локалізації його осередків. На основі розробленої Програми боротьби з цим шкідником, виявляються свіжозаражені і визначено ловильні дерева. В окремих місцях виставлено феромонні пастки для відлову шкідника. Тільки у цьому році на 130 га, у смерекових насадженнях, проведено санітарно-оздоровчі заходи та погоджено на територіях заповідника без вилучення проведення санітарних рубок у Рахівському, Великобичківському та Ясінянському держлісгоспах на площі 471,3 га. Шкода, що замість того, аби зосередити максимум уваги на боротьбі з цим небезпечним шкідником, знаходяться люди, які видумують і поширюють безпідставні звинувачення на адресу заповідника. Зараз час вимагає від лісогосподарників і природоохоронців, а також органів влади об'єднання і зосередження зусиль на боротьбі з цією природною стихією, адже для короїда немає ні меж, ні кордонів. І тому приборкання згаданого шкідника в лісах регіону є нашою спільною проблемою.

У кінці січня наступного року відбудеться розширене засідання науково-технічної ради Карпатського біосферного заповідника, на якому буде розглянуто широке коло питань щодо боротьби з короїдом і опрацювання відповідної програми дій. У роботі засідання ради візьмуть участь відомі фахівці із захисту лісу науково-дослідних установ, вищих навчальних закладів і відповідних служб регіону.

Ми переконані, що тільки спільно, виважено і толерантно можна вирішувати наболілі питання в регіоні, в тому числі збереження нашої унікальної природи, розвитку заповідної справи, збереження культурної та історичної спадщини краю.

За дорученням колективу:
Микола РИБАК,
перший заступник директора –
головний природознавець КБЗ.

ТРЕТЄ ВИДАННЯ ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ

Вийшло у світ третє видання Червоної книги України, окремо – тваринний світ і рослинний світ. Зазначена книга є офіційним документом, який відображає стан сучасних знань про види тварин і рослин України, які перебувають під загрозою зникнення, або потребують охорони.

До третього видання Червоної книги України занесено 542 види тварин.

Кількість видів тварин у третьому порівнянні з другим виданням збільшилась на 160 видів, а у другому порівняно з першим – на 297 видів. Таким чином, з урахуванням приблизно однакових проміжків часу між виданнями Червоної книги України, спостерігається певне уповільнення темпів зменшення втрати різноманіття окремих таксономічних груп фауни України. Разом з тим, викликає занепокоєння суттєве збільшення у Червоній книзі України кількості видів риб та ссавців.

У новому виданні список рослин та грибів, які потребують охорони, нараховує 826 видів. Флора та мікобіота України нараховує понад 27 тис. видів.

Кількість видів рослин у третьому порівнянні з другим виданням збільшилась на 285 видів, а у другому порівняно з першим – на 390 видів.

Видання третьої редакції Червоної книги України підготовлено накладом 5000 примірників. Воно розраховане на державні, наукові і громадські установи та організації, навчальні заклади, спеціалістів, широку кола природокористувачів, активістів охорони природи.

Третє видання Червоної книги України є результатом роботи великого колективу авторів з різних наукових та природоохоронних установ всієї України.

(Інф. веб-сайту Мінприроди України).

З Новим роком і Різдвам Христовим!

НОВИНИ З ПНД ВІДДІЛЕНЬ

НА СХИЛАХ СВИДІВЦЯ І ЧОРНОГІРСЬКОГО МАСИВУ

Кевелівське ПНДВ у Карпатському біосферному заповіднику – одне з найбільших за площею, яка становить 10568 га. Із них без вилучення – 4195 га та 1135 га входять до складу відповідно Ясінянського державного лісомисливського підприємства та ДП „Рахівське лісодослідне господарство”. Крім того, ще 755 га належать до земелю запасу Рахівського району.

Характерною особливістю відділення є те, що воно розташоване у двох гірських масивах Українських Карпат – східно-західної частини Черногірського та південно-східної Свидовецького. Перший – найвищий у цьому масиві. Там розташовані найвищі вершини Українських Карпат – гори Говерла та Петрос. Свидовецький дещо нижчий, пологіший, але не менш унікальний і привабливий. Саме тут знаходиться традиційне місце туризму і рекреації – урочище Драгобрат у підніжжі гір Близниці, де сніг випадає дуже рано і затримується аж до червня. На території цього ПНДВ найбільше полонин (сім), на яких місцеве населення влітку випасає громадську худобу.

Через територію Кевелівського ПНДВ пролягають чотири туристичні екопізнавальні маршрути, які ведуть до гір Говерла, Петрос, Близниці, озера Герешаска, біостаніонару Львівського національного університету імені І.Франка. Загальна протяжність згаданих маршрутів – 96,9 кілометра. Усі вони входять до складу Закарпатського туристичного шляху, добре промарковані й оформлені засобами наочності. Там також діють три пропускні пункти: Свидовець, Драгобрат, Кевелів. Ще один – Васкул, буде облаштовано незабаром.

Цікава й унікальна флора та фауна в цьому відділенні. 3297 га угідь вкриті лісом, в основному – ялицево-смерековими деревостанами. На окремих ділянках, особливо в урочищах Кевелів та Свидовець, ростуть бук, клен-явір, граб та представники деяких інших листяних порід. Тут розміщені дві дослідні ділянки, на яких відслідковуються процеси життєдіяльності в типових ялицево-смерекових та змішаних ялицево-букових насадженнях. У Кевелівському ПНДВ теж збереглася ділянка букових пралісів, включених до переліку Всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО.

Флора у відділенні також представлена багатьма рідкісними, зникаючими видами рослин, такими як: первоцвіт полонинський, астрагал Крайни, медуна Філярського, анемона нарцисоцвіта, нарцис вузиколистий, дзвоники альпійські, рододендрон східно-карпатський, сон білий, багатьма представниками родини тирличевих. Не менш представницьким і різноманітним є тваринний світ: бурий ведмідь, рись, олень благородний, косуля, дикий кабан, снігова норичка, альпійська тинница, глухар, тетерук, куріпка та ряд інших. Багато із цих видів рослин і тварин занесені до Червоної книги України.

І все це біорізноманіття охороняють, безпосередньо здійснюють у ньому науково-дослідну діяльність 18 працівників Кевелівського природоохоронного науково-дослідного відділення, утвореного у 1997 році на базі переданих КБЗ угідь Ясінянського та Рахівського держлісгоспів, колишнього „Агролісу” та земель запасу Рахівського району. З 2007 року відділення очолює Василь Вербицький. Розмовляли з ним напередодні Нового, 2010-го року. На запитання, яким був для колективу і для нього особисто рік, що минає, поділився такими враженнями:

– Практично, з усіма завданнями, які ставилися перед колективом у році, що минає, ми справилися. 11 інспекторів-природоохоронців та два майстри лісу на своїх ділянках здійснювали регулярні обходи, контроль угідь, слідкували за процесами, які там у природі відбуваються, реалізували технічні та інші заходи. Зміцнювалися зв'язки природоохоронців з органами місцевої влади в населених пунктах, де розташовані угіддя відділення. Особливо це стосується Квасів та Ясіня. Там у сільрадах, установах ми є частими відвідувачами, порадниками з питань дотримання природнозаповідного режиму, екоосвіти, спільних дій щодо дотримання чинного законодавства, а також конкретної допомоги людям і громадам у виділенні випасів для худоби, лісопродукції тощо. Лише деревини для потреб людей ми реалізували впродовж року 380 кубометрів. Для лісових мешканців заготовили півтонни сіна, 450 штук кормових віників.

Специфіка відділення така, що воно розташоване на перехресті туристичних маршрутів. Впродовж року нашу територію відвідали тисячі туристів. Погодьтеся, – це не мало і вимагає належної роботи працівників, бо не кожен з відпочиваючих ставить собі за мету нормально поспілкуватися з природою, відпочити, помилуватися гірськими краєвидами. Ось тому й довелося скласти на порушників два протоколи, майже 50 приписів.

Усе про заповідник і відділення бажані дізнаються з аншлагов, різних інших засобів наочності – стендів, панно, розміщених на КПП, в адмінбудові в Кевелевому, на початку і впродовж кожного з чотирьох екомаршрутів, у місцях відпочинку, біля мінеральних джерел та питної води, межах обходів тощо. Перед інспекторами поставлено завдання чітко визначити і ознакувати місяця зростання рідкісних рослин, цінних і найбільших дерев, з відповідними інформаційними матеріалами про важливість їх охорони та про відповідальність за їх знищення.

За відділенням закріплено до 30 км лісових доріг. Таку їх кількість не завжди вдається утримувати в належному стані. У 2006 році силами заповідника поремонто-

вано 5 кілометрів цих доріг у напрямку до полонин Шумнеска та Менчіл-Квасівський.

Комплекс заходів здійснено разом з науковцями, лаборантами і працівниками відділів КБЗ на двох лісодослідних ділянках із спостережень за представниками фауни і флори та гідрометеоумовами.

Держава фінансує зарплатню штатних працівників заповідника та витрати на енергоносії. Решту ми повинні заробити самі. Дещо в цьому напрямку робиться і в Кевелівському ПНДВ. Так, від екоосвітньої діяльності нам поступило 4,5 тисячі гривень, від реалізації лісопродукції – до 16 тис. грн.

Позитивний результат досягається завдяки злагодженій роботі колективу. Усі в ньому – на своїх місцях, проявляють сумлінність, наполегливість.

З метою поліпшення природоохоронної, науково-дослідної та екоосвітньої роботи у році, який наступає, ставимо собі за мету спрямувати зусилля колективу на конкретизацію її результативності кожним працівником, завершення комплексного оформлення засобами наочності екоосвітнього центру адмінбудинку в Кевелевому, оснащення КПП у Васкулі, ремонтів лісових доріг, зарибнення потоків тощо.

Стосовно мене особисто, то рік був справді напруженим. Крім суто фахових, заповідницьких, багато уваги довелося приділяти роботі у комісії районної ради, депутатом якої обраний, а також навчанню в Академії державного управління при Президенті України. Крім цього, є ще й обов'язки сім'янина...

Щиро вітаю колег, усіх працівників КБЗ з Новим роком та Різдвам. Нехай вони будуть наповнені новими радісними подіями, звершеннями, незабутніми буднями і святами. Здоров'я Вам і щастя!

Розмову записав Василь БОЙЧУК.

З Новим роком і Різдвом Христовим!

СЛОВО ПРО КОЛЕГУ

СУМЛІННИЙ ФАХІВЕЦЬ

На моє запитання: «Що для вас стало визначальним при виборі професії?», - начальник відділу економіки і планування Карпатського біосферного заповідника Ганна Белова (дівоче прізвище Греблич), трохи подумала і розповіла.

— У нашій родині Гребличів — це сімейне.

А далі з її розмови дізнався, що у шкільні роки дівчина вчилася добре. Особливо легко їй давалися хімія та математика. У значній мірі це і стало визначальним при виборі місця подальшого навчання після закінчення Рахівської десятирічки № 2 — хімфак Ужгородського держуніверситету.

Це — спочатку. А далі, уже на третьому курсі, студентка перевелася на бухгалтерсько-економічний факультет. Так і закінчила вуз за цим фахом. І вже тут визначальним було, що її мати працювала бухгалтером. Це передалося в сім'ї дочкам, яких було троє: всі здобули вищу освіту, вивчилися на бухгалтерів. Ганна працевлаштувалася сама.

— Чотири місяці збирала слюдяні конденсатори на заводі «Катод» у Квасах, — оповідає жінка. — Правда, для цього довелося закінчити спецкурси у Новоसибірську. Як тільки в цеху звільнилася посада економіста, працювала за цим фахом. Пізніше, коли заводи «Катод» і «Конденсатор» роз'єднали, аж до 2000-го року, доки ці підприємства не збанкрутували, працювала головним бухгалтером «Катоду». На той час звільнилася посада завідувача сектором економіки Карпатського біосферного заповідника, куди й працевлаштувалася. Потім із сектора створили відділ економіки і планування. Там трудилася заступником начальника, а з 2004-го року призначена керівником цього відділу.

Чи багато роботи у начальника цього відділу? Знаючи специфіку економічно-планової роботи, наголошує, що цей фахівець, насамперед, повинен добре знати «всю бухгалтерію». Бо саме з даних бухгалтерського обліку розпочинається аналіз фінансово-господарської роботи установи. Крім цього потрібно добре володіти документами нормативно-правової бази, специфікою їх застосування у природоохоронних установах.

Тому в переліку службових обов'язків Ганни Іванівни Белової відображено тісну співпрацю з працівниками бухгалтерії, накопичення даних роботи структурних підрозділів КБЗ. Зарплата його штатних працівників та енергоносії фінансуються державою. Є ще чимало інших витрат, без яких заповідник існувати не може. Тому колективу на все це доводиться заробляти, де можна — економити, використовувати ефективно кошти, сировину, матеріали та інші ресурси. Для цього існують норми і нормативи, доведені Мінприроди України, класифікація як доходів, так і витрат, порядок їх обліку, звітування про результати, нарешті — їх аналіз.

Усі процеси бухгалтерського обліку та аналізу діяльності у КБЗ комп'ютеризовано. Відділ економіки і планування має свою базу групування, накопичення і аналізу даних. Так, що потрібно лише оперативно відслідковувати і фіксувати документообіг, все, що стосується економічно-планової роботи.

— Практично, за всі роки роботи за фахом «набила руку», якихось незрозумілих нюансів не виникає, — каже жінка. — Важко доводиться, коли на рівні держави вводяться якісь новації, як ось в нинішньому році. Повністю для планування діяльності установ природно-заповідного фонду на 2010-й і наступні роки оновилися база планування кодами економічної класифікації. Помінялися інструкції, підходи до планування. Наприклад, для будівництва новим є те, що ніякі, навіть незначні за обсягом фінансування об'єкти і види робіт, не будуть здійснюватись без наявності дозвільних документів, розглянутих і завізованих державною експертизою. До тепер це можна було зробити й на рівні заповідника. Ще одна новація стосується того, що з першого січня 2010 року вводиться у дію фінансування зарплатні ПЗФ згідно з «Нормативами чисельності працівників установ природно-заповідного фонду», розробленими Мінпри-

роди України. При їх застосуванні повинні братися до уваги обсяги робіт і послуг, норми обслуговування, чисельність кадрів тощо. До всього — усе потрібно вивчити, внести корективи у найкоротші строки, щоб не зірвати процес планування, забезпечити доведення завдань до колективів.

Для чого на всьому цьому наголошують? Для того, щоб читач усвідомив: від економіста в колективі, якщо він на своєму місці, багато залежить у злагодженій та ефективній роботі. Кожна копійка, гривня, усі ресурси повинні бути використані за призначенням, раціонально. Якщо це не робиться, то держава має право застосовувати відповідні санкції. А таких порушень у заповіднику за останні роки не було. Це тому, що Г. Белова, як керівник служби, разом зі своїми підлеглими, все контролює, своєчасно аналізує, доводить інформацію до керівників заповідника та структурних підрозділів. Робить все чітко, зі знанням справи. Усім в заповіднику пам'ятними є її вболівання за раціональне використання пального, електроенергії, матеріалів та сировини, що в нинішніх кризових умовах у державі дуже важливо.

У січні ця сумлінна жінка святкуватиме чергові роковини від дня свого народження. Років їй рахувати не будемо, нехай їх буде стільки, скільки сама забажає, скільки душею відчуває. Бажаємо їй здоров'я міцного, щастя рясного, радісного Нового року і Різдва Христового. Нехай у її сім'ї завжди будуть злагода і достаток.

Василь БОЙЧУК.

У МІНПРИРОДИ — ЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ КООРДИНАЦІЙНОЇ РАДИ...

22 грудня ц.р. у Мінприроді відбулося чергове засідання координаційної ради з питань формування національної екомережі.

У засіданні взяли участь представники керівництва центральних та місцевих органів виконавчої влади, наукових та громадських організацій. Воно проходило під головуванням заступника голови координаційної ради, заступника міністра охорони навколишнього природного середовища М.Мовчана. У своєму виступі він акцентував увагу на виконанні заходів Загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки.

На зібранні також виступили: директор Департаменту біотичних ресурсів та екомережі Мінприроди Д.Барбарчук, заступник начальника Державної служби заповідної справи І.Іваненко, заступник голови Національного екологічного центру України В.Костюшин, заступник директора Департаменту біотичних ресурсів та екомережі С.Губар, директор ІнтерЕкоцентру Л.Проценко. Вони акцентували увагу на основних проблемних питаннях, які виникають у процесі реалізації Загальнодержавної програми, зокрема: забезпечення кадрами при формуванні екомережі для збереження біорізноманіття; на розвиткові природно-заповідного фонду за останній рік; про наукове бачення сучасного етапу розбудови екомережі в Україні та розвитку нормативно-правової і науково-методичної бази; забезпеченні функціонування екомережі; створенні перших транскордонних екокоридорів у нашій державі тощо.

Учасниками засідання погоджено проект рішення координаційної ради.

(Інф. веб-сайту Мінприроди України).

З Новим роком і Різдва Христовим!

**НАШІ
БЛІЦ-ІНТЕРВ'Ю**

У переддень Нового року інтерв'ю газети дають працівники заповідника, в роботі, житті яких впродовж 2009 року сталися хороші зміни, відбулися позитивні події. Їм слово.

Мирослав КАБАЛЬ, провідний інженер лабораторії лісознавства КБЗ:

А В НАС – ЗНАКОВА ПОДІЯ І РАДІСТЬ

Рік, що минає, був для мене не менш напруженим, ніж попередні. Адже у заповіднику труджуся вже дев'ять років. Тому звичними були дослідження процесів, які відбуваються в лісо-дослідних насадженнях, лісі взагалі, у відділеннях заповідника, де довелося побувати. Дуже вразило те, якої непоправної шкоди завдав хвойним насадженням короїд. Брав участь у закладанні пробної лісодослідної площі насаджень дуба та розсадника рідкісних видів дерев на території заповідника у Рахові. Дуже багато уваги довелося приділяти складанню довідок про наукову роботу

лабораторії при підготовці до друку Літопису природи за 2009 рік, а також буклетів про букові праліси заповідника тощо.

Та найбільші зміни сталися у моєму особистому житті. За супутницю в ньому надалі я обрав собі колегу по роботі працівницю ГІС лабораторії КБЗ Марійку Костич. Нещодавно ми з нею побралися. А днями у нас народився синочок Владислав.

Покищо живемо у батьків дружини. Допоки наша маленька і криклива радість ще не звільнилася від пелюшок, – у дружини і в мене напружені будні і свята, дні і ночі. Услякно його оберігаємо, пестимо, нехай росте здоровий. А мама за ним доглядає у відриві від роботи. Я ж продовжую трудитися.

Дмитро БРЕХЛІЧУК, провідний інженер відділу відтворення, збереження та використання природних ресурсів КБЗ:

Є В КОГО І ЩО ПОВЧИТИСЯ

– Нарешті у році, що завершується, збулася ще одна моя мрія – я здобув другу вищу освіту – закінчив Національний лісотехнічний університет у Львові, його факультет довузівської підготовки та після-дипломної освіти за фахом спеціаліста лісового господарства. Перша моя вузівська освіта – соціальний педагог. Однак з різних причин за цією спеціальністю не довелося працювати. Натомість після закінчення педагогічного університету у 2006 році, всі роки трудився у Карпатському біосферному заповіднику на різних посадах у ботанічній та лісознавчій лабораторіях, відділі кадрів. Й ось вже більше року працюю у відділі відтворення, збереження та використання природних ресурсів. Разом із колегами, науковцями та лісознавцями з інших відділів

і служб КБЗ об'їздив з обстеженнями, перевітками майже усі ПНДВ заповідника. Багато дізнався цікавого про стан лісових угідь тощо.

Взагалі, робота мені до душі, захоплююча. Адже, де інде, як не в заповіднику, можна найбільше долучитися до найсвятішого – охорони природи. У КБЗ є все необхідне для цього: контингент фахівців, технічні та інші засоби. Є з чого і в кого повчитися. Наприклад, добрими моїми наставниками є працівники відділу ветеран природоохоронної справи Дмитро Курін, а також начальник відділу Василь Рєгуш, провідний інженер Ілля Климпуш. Їм я вдячний за настанови і науку, бажаю усім міцного здоров'я, щастя і наснаги у Новому році.

Олександр БОЙЧУК, провідний інженер лабораторії лісознавства КБЗ:

ПРАЦЮВАТИ ЦІКАВО, ЗАХОПЛЮЮЧЕ

У січні виповнюється рік як я влаштувався на роботу провідним інженером лабораторії лісознавства Карпатського біосферного заповідника. Робота цікава, захоплююча. Колектив великий, дружний, має свої усталені традиції. А головне – відповідально вирішує завдання, які перед ним поставлені.

Звичайно, знання, здобуті в лісотехнікумі та в лісотехнічному вузі, практичний досвід, набутий за кілька років праці у держлісгоспі до цього, знадобилися і були корисними для подальшої роботи в заповіднику. Їх я прагну використати по-належному. Однак було багато нового, яке довелося засвоювати. Зокрема, для наукової лабораторії важливо, які видозміни, процеси і як інтенсивно вони проходять у деревостанах у природних умовах. Це відслідковували на дослідних ділянках, закладених науковцями у різні роки. Таких ділянок лісознавча лабораторія має 35 у різних ПНД відділеннях.

Мені цікаво було впродовж року побувати

з відрядженнями у Долині нарцисів, у Хусті, у Кузій-Свидовецькому, Чорногірському, Кевелівському, Трибушанському, Богдан-Петроському ПНДВ. Почерпнув для себе, вивчив багато нового у різних аспектах, адже природно-кліматичні умови, рельєф, фауна і флора у цих відділеннях відрізняються одні від одних, як і завдання, які вони вирішують, підходи до цього.

Багато повчального засвоїв й із підсумкових науково-виробничих нарад, зустрічей з цікавими людьми – науковцями, лісознавцями, природоохоронцями, делегаціями ізи-за кордону, наприклад, із Німеччини. Брав участь у закладанні розсадника зникаючих видів лісових культур та пробної лісодослідної ділянки у КБЗ, складанні Літопису природи.

Звичайно, нова робота – це коло нових друзів, якими у заповіднику обзавівся. А від року, що настає, чекаю не менш цікавих і наповнених подіями буднів.

З Новим роком і Різдвом Христовим!

ДЕ ЖИВУТЬ ГЛУХАРІ?

Глухар - один із найпопулярніших, найкращих і найбільших птахів – мешканців Українського Карпат. Вага його тіла сягає від 2,5 до 6,5 кг, розмах крил – 87-125 см. У цих птахів добре виражена статеві відмінності, яка, насамперед, криється у їх розмірі і забарвленні. Самець – чорно-бурий, з темно-синім металевим відблиском на волі і білими рисками на грудях. Над очима у нього – червоні шкіряні «брови», на підборідді – борода. Біля основи крил птах має сірі, а на хвості – дрібні білі плями. Дзьоб у нього – кремово-білий.

Самка відрізняється від самця бурими перами з білуватою облямівкою, воно в неї рудувате, хвіст – закруглений, рудий з темними смугами, дзьоб – бурий. Молоді птахи подібні на самок.

Мешкають ці птахи переважно високо в горах, майже на межі лісу – в рідколіссях, криволіссях, мало займаних діяльністю людини територіях на південних схилах.

Думаю, і це не буде перебільшенням, що саме заповідник для цього птаха став рідною домівкою. Адже не дивлячись на ті заборони, які в радянські часи вживала влада щодо полювання на глухаря, воно все ж проводило щорічно й інтенсивно.

Рішучі заходи для збереження глухаря вжито вже українським урядом. Цей птах занесений до Червоної книги України. А за полювання на нього збільшено розміри штрафів. Однак, на жаль, чисельність поголів'я птаха продовжувала зменшуватися. І тільки зі

створенням заповідників, із розширенням їх меж за рахунок високогір'їв, стало можливим стабілізувати цю чисельність. Наприклад, у Карпатському біосферному заповіднику за останні кілька років зафіксовано невеликий приріст його кількості.

На території КБЗ є можливість для значного збільшення чисельності згаданого виду пернаті дичини. Цьому сприяють великі площі незайманих територій, достатня армія охоронців та науковців, а також природна кормова база. Питаннями примноження багатств лісу, зокрема й глухаря, займаються працівники зоологічної лабораторії, її спеціаліст з орнітології. Правда, не завжди на це вистачає коштів. Є сподівання, що зі збільшенням заповідником надходжень власних коштів, на біотехнічні та інші заходи примноження кількості фауни і на згадані цілі їх буде виділено більше.

У глухаря є багато природних ворогів. Це, в першу чергу, – хижаки. Особливо вони небезпечні в період виводу пташенят. Службі державної охорони заповідника, працівникам зоологічної лабораторії належить продумати, як зменшити негативний вплив на глухарів саме цього фактора, а також випасів худоби у високогір'ях, захистити цього птаха від винищення бракон'єрами.

Дмитро КУРІН,
провідний інженер заповідника
з охорони диких тварин.

ІСТОРІЯ НОВОРІЧНОЇ ЯЛИНКИ

Майже жодна сучасна родина в новорічні та різдвяні дні не обходиться без прикрашеної ялинки. Так поведлося здавна. Версій, як до наших домівок потрапила ялинка?, – безліч. За деякими достовірними даними, перші різдвяні ялинки з'явилися у Німеччині у VIII столітті. Однак людство не відразу стало прикрашати це дерево. Та й у дім ялинка прийшла не одразу. Традиція ставити й прикрашати в домі зрубані ялинки з'явилася дев'ятьма століттями пізніше.

Перше згадування про ялину пов'язане з ченцем Святим Боніфацієм ще в V столітті н.е. Боніфацій читав друдіам проповідь про Різдво. Щоб переконати ідопоклонників, що дуб не є священним і недоторканим деревом, він зрубав одне з таких дерев. Коли дуб падав, він повалив на своєму шляху усі дерева, крім молодої ялини. Боніфацій представив виживання ялини як диво і вигукнув: «Хай буде це дерево деревом Христа!». Так ялина стала священним деревом Христа, пов'язаним з його народженням.

Тим часом трактування дерева, як символу життя, – традиція, набагато давніша ніж християнство, і не належить до якоїсь певної релігії. Задво до того, як люди почали святкувати Різдво, жителі Древнього Єгипту в грудні, у найкоротший день року, приносили зелені пальмові гілки в свої домівки як символ перемоги життя над смертю. Римляни на честь бога землеробства прикрашали будинки зеленим листям під час зимового свята Сатурналії. Жреці-друді вішали на дубові гілки золоті яблука під час свята зимового сонцестояння. У Середні віки вічнозелене дерево з червоними яблуками було символом свята Адама і Єви, що відзначалося 24 грудня.

Але повернімося в Німеччину. Уже 1561 року там були встановлені обмеження: у Різдво в домі може стояти тільки одна ялинка. У XVII столітті Різдвяна ялинка вже була розповсюдженим атрибутом Різдва в Німеччині і скандинавських країнах. На той час це дерево прикрашали фігурками й квітами, вирізаними з кольорового паперу, яблуками, вафлями, позолоченими прикрасами, цукром. Сама традиція наряджати ялинку пов'язана з райським деревом, обвішаним яблуками. Успіх Різдвяної ялинки в протестантських країнах був чималим завдяки легенді про те,

що сам Мартін Лютер започаткував традицію запалювати на ній на Різдво свічки. Мерехтіння зірок у верхів'ятках ялин вселило йому благоговіння. Щоб продемонструвати цю чудову картину своїм рідним, він поставив ялинку в головній кімнаті, приладнав на її гілках свічки й запалив їх. Своєю популярністю в Англії Різдвяна ялинка зобов'язана німецькому принцу Альбертові, чоловіку Королеви Вікторії. У XVII столітті німецькі іммігранти привезли традицію Різдвяної ялинки в Америку. Перші вуличні Різдвяні ялинки з електричними гірляндами з'явилися у Фінляндії тільки в 1906 році.

У Росії Новий рік почали святкувати згідно з указом Петра Великого від 1 січня 1700 року. До цього початок нового року відзначали 1 вересня. У 30-ті роки XIX століття новорічні ялинки ставили тільки в будинках петербурзьких німців, але вже наприкінці того самого століття вони стали головною прикрасою міських і сільських будинків. Ну, а вже в XX столітті вічнозелена красуня була незмінним атрибутом зимових свят.

З 1918-го року радянська влада оголосила новорічну ялинку буржуазним забобом, тісно пов'язаним з опальною релігією. Проте багато хто продовжував святкувати Різдво з ялинкою підпільно. Ялинка була заборонена аж до 1935 року, коли з'явилася ідея святкувати не Різдво, а Новий рік. Віфлеємська зірка стала червоною п'ятикутною, і під прикрашеними ялинками країна, згідно з указом Сталіна, разом із Дідом Морозом зустріла 1935 рік від Різдва Христового. Вічнозелена ялинка займала серед всіх дерев особливе місце: вона була священним центром, «світлим деревом», символізуючим саме життя і нове відродження з темноти і мороку. Раніше замість іграшок вішали на дерева плоди різних дерев, наприклад: яблука – символ родючості, горіхи – незбагненність божественного промислу, яйця – символ життя, що розвивається, гармонії і повного благополуччя.

На сьогоднішній день на території України для проведення новорічних свят використовують молоді ялини, ялиці і сосни, а також різні композиції із хвойних гілок.

Тетяна АНТОСЯК,
Микола ВОЛОЩУК,
Алла КОЗУРАК,
працівники КБЗ.

З Новим роком і Різдва Христовим!

2010-й – РІК БІЛОГО ТИГРА

За східним календарем 2010 рік – рік Білого або металевого Тигра, який починається 14 лютого 2010 року. Це третій рік у дванадцятирічному циклі тварин східного календаря.

Прояви стихії Металу: метал – це твердість, гострота, сухість, холодність, чистота, справед-

ливість і старість. Головні характеристики цього року: хоробрість і мужність, тому успіху в ньому доб'ються люди, сильні духом, які не бояться труднощів і не прогинаються під мінливий світ.

Характер народжених у рік Залізного Тигра (1950, 2010

роки народження) наче викований зі сталі, це сильний і мужній Тигр-охоронець. Він гордий своєю місією зберігати і захищати людину (господаря) від усіляких ворожих сил і готовий самовіддано працювати на цій посаді. Однак його нетерпляча натура не витримує бездіяльності і він часом кидається в бій навмання, коли його ніхто про це не просить, і тоді, звичайно, виявляється не при справах. Стан невизначеності його дратує.

Цей рік не буде зовсім спокійним і принесе в наше життя елемент несподіванки і раптовості. Будьте обережні і постарайтеся не робити поспішних і необачних дій. У політичному відношенні в перспективі нас чекають великі зміни, несподівана політична розв'язка, революція.

Рік, сприятливий для змін, для дій, але головне – все ретельно зважити і не приймати поспішних рішень. Це стосується таких аспектів нашого життя, як кар'єра, особисте життя, фінанси і здоров'я.

Якщо ваш маленький Тигр народився між сходом і заходом сонця, то сонце буде його захистом.

А ВИ ХОЧЕТЕ В АНТАРКТИДУ?

Першого грудня ц.р. виповнилося пів століття, від коли 12 країн підписали договір про використання Антарктиди винятково в мирних цілях. Потім шостий материк світу було проголошено континентом миру і науки.

Із 46-ти країн, поєднаних договором нині, 28 мають право вето. І наша держава із 2004 року приєдналася до договору, має на цьому континенті наукову базу.

Щороку Антарктичний центр оголошує конкурс для бажаючих поїхати на 12 місяців в Антарктиду. Стати зимівником у наступному році вже пізно, але на майбутнє майте на увазі, що, окрім науковців, в Антарктиді потрібні кухар, лікар, дизеліст-електрик, механік, системний адміністратор. Тож якщо вам не більше 45 років, маєте п'ятирічний досвід роботи за фахом і міцне здоров'я та знаєте іноземну мову, то цілком можете прожити один рік на полярній станції. До речі, що місячна зарплатня зимівника – близько тисячі доларів.

Цікаво, що українські зимівники, незважаючи на тріскучі морози (іноді й до 40-50 градусів), майже ніколи не хворіють на грип та застуду. Адже в Антарктиді практично відсутні віруси й бактерії. А якщо й завозяться, то швидко знезаражуються на морозі та від сильного ультрафіолетового випромінювання.

(За матеріалами газети «Україна Молода».)

ГОРОСКОП НА РІК, ЩО НАСТУПАЄ

У 2010 році відбудеться спад інтересу до сфер мистецтв, науки та розробки родовищ природних ресурсів. Очікується дворазовий підйом фінансових можливостей порівняно з 2009 роком і посилення суспільної активності. Це рік небувалого для нашої країни реформаторства. Помаранчева революція порівняно з перестановками 2010-го здаватиметься дитячими іграшками. Суспільні події червня та листопада 2010 року будуть яскравими та масовими. Травень може обернутися серйозними негативними наслідками для одного з лідерів нашої країни. Пік політичних конфліктів і жорстких перестановок в уряді в рік Тигра припаде на серпень. У цей же час можуть відбутися

реформи в галузі освіти та науки й падіння загальних економічних показників. У жовтні здійсняться значущі нововведення в бізнесі та створення великого альянсу. Свідками параду благородних вчинків і благодійних акцій у рік Тигра ми станемо здебільшого в лютому й трохи менше - в червні та вересні.

Епідемія вірусних захворювань у таких масштабах, як у 2009 році, не виникне. Проте значно зросте кількість гострих патологій, що потребують хірургічних втручань. Зона нещастя і напастей, яка в 2009 році прогресувала здебільшого на заході України, цього разу переміститься у північні регіони країни в 2010-му. У рік Тигра процвітанню приїде в центральні

регіони. Зросте небезпека масштабних пожеж і посухи. Занепад відбудеться в хімічній промисловості, газовій і нафтовій сфері діяльності, виробництві та продажу сировини й виробів із зернових, молочних і овочевих продуктів, сільському господарстві, сфері страхування.

На світовому рівні й в Україні найбільші темпи розвитку в рік Тигра очікуються для ринку автомобілів, металообробної промисловості, верстатобудування, військової справи, високих технологій, парфумерії та косметики, юридичної діяльності. Загалом 2010 рік залишить по собі більш сприятливі результати для нашої країни, ніж попередні кілька років.

(За матеріалами інтернетвидань).

Адреса редакції:

вул. Красне Плесо, 77, а/с 8, м. Рахів, 90600 Закарпатська обл.

Контактні тел: (03132) 2-21-93, 2-29-14.

Ел. пошта: cbr-rakhiv@ukr.net

http://cbr.nature.org.ua

Засновник і видавець: Карпатський біосферний заповідник.

Свідоцтво про державну реєстрацію Зт № 401 від 25. 01. 2006 року.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Федір Гамор (шеф-редактор),

Василь Бойчук (редактор),

Василь Покин'єчерета,

Юрій Беркела,

Дмитро Сухарюк,

Ярослав Довганич,

Йосип Бундзяк,

Олег Борик (верстка).

Відповідальність за достовірність фактів несе автор.

Газета віддрукована у Хустській районній друкарні.

Замовлення №

Тираж 1000 примірників.